

Lugupeetud Tõrva Vallavolikogu esimees,

Tõrva Vallavalitsus esitab oma seisukoha seoses haridusleppega. Haridusministri sõnul on haridusleppe eesmärk pakkuda õpetajatele ametialast kindlust karjäärivõimaluste, töötasu ja töökoormuse osas. Tegemist on hea tahte lepinguga, mille kestus on kolm aastat: 2026–2028.

Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL) on esindanud omavalitsusi kogu protsessi vältel. ELVL on teinud põhjaliku analüüsi haridusleppe kitsaskohtadest, mis on lisatud kirjale. Tõrva Vallavalitsuse seisukoha kujundamisel on toetunud liidu analüüsile. Selle kohaselt vähendab lepe õiguselgust ning kokkulepitu ei aita kaasa soovitud tulemustele. See ei täida kollektiivse töötüli lõpetamiseks sõlmitud kokkulepet ega saa kohalikku omavalitsust kohustada kokku leppima kollektiivlepingu läbirääkimistes. Lisaks dubleerib lepe mitmes punktis nii põhikooli- ja gümnaasiumiseadust, kui ka haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 seatud eesmärke ega täienda nendes kirja pandut.

Leiame, et haridusminister Kristina Kallase pakutud hariduslepe on küll hea tahte leping, kuid sellel puudub rahaline kate õpetajate palgakasvu ja karjäärimudeli lisarahastamiseks. Haridusministri 10.11. edastatud kirjas (lisatud lisana) omavalitsustele on välja toodud, et karjäärimudeli rakendamiseks vajalikud vahendid planeerib valitsus riigieelarvesse 2026. aastaks. 26. septembri 2024 valitsuskabineti istungil võttis valitsus teadmiseks, et karjäärimudeli rakendamiseks on vajalik planeerida 2026-2028 aastateks täiendavad vahendid 4% ulatuses. Millistest vahenditest konkreetselt saab karjäärimudeli rakendamiseks raha kasutada, selgub 2026. aasta riigieelarve tegemise käigus, sest selle aluseks on prognoosidele vastav maksulaekumine ja kärpeme tegemine. Seega ei ole omavalitsustele antud piisavalt kindlust, et vajalik finantseering tagatakse. Paljud leppes esitatud punktid vajavad lisarahastust, kuid pole selge, kui palju ja millistest allikatest lisavahendid peaksid tulema. Tõrva vallavalitsus ei näe võimalust tagada kõikide leppega kaasnevate kulude enda poolset finantseerimist ilma riigi toetuseta.

Lisaks eelmainitud riskidele leiame, et lepe käsitleb kitsalt üldhariduskoolide õpetajaid, kuid jätab välja tugispetsialistid, alushariduse ja huvikoolide õpetajad, samuti haridusasutuste juhid ja teised töötajad. Leiame, et kogu haridussektor vajab terviklikku ja motiveerivat süsteemi. Informatsioonina toome välja, et Tõrva valla eelarves on alushariduse kulud personalile 1 212 316 eurot, millest riigipoolne toetus moodustab vaid 7% (89 500 eurot) ning üldhariduse valdkonnas töötavate tugispetsialistide personalikulu on aastas ca 384 000 eurot, millest riigipoolne toetus moodustab 34% (131 000) eurot.

Ebaselgusi on veel, näiteks haridusleppe eesmärgiks on õpetajate juurdekasvu tagamine läbi karjäärivõimaluste suurendamise. Kahtleme, kas antud hea tahte leping aitab kaasa probleemi lahendamisele.

Tunnustame haridusministrit ja kõiki osapooli olulise teema tõstatamise ning protsessi juhtimise eest. Hariduslepe on hea tahte kokkulepe, mis tähendab, et kedagi ei saa kohustada sellele alla kirjutama Tõrva Vallavalitsus ei pea sellisel kujul ja selliste tingimustega leppe allkirjastamist vajalikuks ega põhjendatuks. Teema vajab laiapindsemat käsitlust.

Lugupidamisega

Helen Elias
vallavanem